

Kozma László

Csillag a Hargitán

Így volt: mint a napvilágot,
Felkelni csillagot látott
Hargita alján a székely,
Növekedni szép reménnyel.
— Ni csak, milyen fénytel teli,
Akárcsak a betlehemi!
Kiálltak mind megcsodálni,
Hittel a csillagot várni,
hogy egyre teljeseadjék
Számukra is teljesebb lét.
Kapu ívére leszállott,
Mint a fényes faragások.
Hirdesse: „*Ki belépsz itten,
Csillagával óv az Isten.
Jó szándékkal ha jössz, vándor,
Jut kenyérből, friss kalácsból.
De ha jó szándékod nincsen,
Ez a csillag eltérítsen.*”

Székelykapuk (I)

Faragott kapuk,
Mintha önmaguk
Lenne ez a megsötétedett
Írás és ékezet.
Mint idő-jelek,
Inda fut, szétoszolva,
Ahogy virágját szórja,
Szétoszlik napra, holdra,
Csillagra, földgolyóra,
Hegyre és folyóra,
Fényre és ködgomolyra.
Egyetlen mozdulattal

Megszületik a hajnal
S az alkonyat peregve
Hull fenyőrengetegre.
Sűrű ráncsal bevészt
Arcok, reád néznek
Hajtások, megújulva
Borulnak a kapukra
Változó nemzedékek.
De itt örök az élet
S ami széthullt, egész lett,
Meváltó szenvedések.
Vihar és napfény verte,
Ezredévek szerelme,
Mint folyók, egybefutnak,
Némán is egyre zúgnak
S az életünket mintha
Ölelné napfény-inda.
Kapuk, mik egyre várnak
Megnyílnak, bébocsátnak.

Madéfalva

Erdély! Ki ölelt meg téged?
Csak rabolták az aranyad
Török szpáhik vagy zsoldos vitézek.

Szelíd kézzel vajon ki becézett,
Simította fenyves-hajadat
S gyantás törzsét, ha már csonkig égett.

Ki hallotta, mit mond a patak,
Ki akarta itt a békességet,
Hol volt a termő, józan indulat.

Ágyútűzben dörögtek a bércek.
Hol maradtak a simogatások?
Erdély, Erdély, szétfoszló igézet.

Parancsoltak székely őrvideket,
Hogy védje itt a birodalmakat,
Messze földön vak hősiességet.

Pedig itt a szegénység tenyészett,
Kényszerű volt a székely ravaszság
És elbuktak a parasztfelkelések.

Kerestem Erdélyt. Megkapott egy ének:
Kétféle nyelven együtt énekelték
Magyar, román lányok és legények.

A Hargita köszöntése

Mi az a boldogság, mikor
Megpillantom havas hegyéled.
Hogy a lelkem ujjongva forr,
Mert újra itt vagyok tevéled.

És ha alkony-bíbor lobog,
Mint piros szirma hull a vérnek,
Mért van, hogy szinte zokogok,
Ha messzeség ködébe nézek?

A patak meséje

— Honnan jössz, milyen forrásból?
— Egyenest a Hargitáról.

— Mondd, az ember ott mit láthat?
— Medvét, őzet, fenyőfákat.

Amely őriz forrás-csöndet,
Hullámom sziklákat görget.

Üzenetet hoz a völgynek,
Falevelet, fenyőtörzset.

A málna pirosan érik,
Friss rügyekből zöld levél nyit.

Köd lebeg, fehérló álom
Ezernyi fenyőhajtáson.

Gyorsabban a völgybe érjen,
Csobbanva hull vízesésem. —

Megállok a patakparton,
Üzenetét egyre hallom:

— Fényes útján a reménynek
Úgy hirdetek békességet.

Embereknek, minden népnek
Búzáat őrök új kenyérnek.

Ködben

Az Úristen végigballag,
Mint ahogy a ködök szállnak.
Hogy megy sora a magyarnak,
Székelyföldön van-e bánat?

Harmatkönnye beragyogja
Hargitán a fenyőfákat.
Könnyű szellősóhaj hozza
Nagy hírét a szabadságnak.

Hargitai alkonyat

Az alkonyatot szeretem,
Amikor — szinte magától —
Fölizzik a hegy,
Akár a vulkán-ragyogástól
A régi kráterek.

Sajátja a fény, mely ráperreg,
Akár sorsának Nessus-inge,
Köpenyével egybeforr szinte.
Nem kölcsönfény a ragyogás csak,
Övé a vihar, amely rácsap.
Az őszi jaj, mikor a sorsát
Sötétlő fellegek sodorják.

És gyümölcsében szerteárad
Íze a piros áfonyának.

Az emberek, kik egykor éltek,
Akár fái a hegyvidéknek.
Övé a kín, mely egykor jajdult,
Falvak tüze, a tatártól dúlt.
Övé lángja a lármafáknak,
S a pünkösd-fénynek, mely kiárad.

Annyi öröm és annyi bánat,
Így nőtt hegye a Hargitának.
Nem sziklabérc, mely egyre pusztul,
De minden csapástól megújul.
És úgy nő, egyre magasabbra,
Reménycsillag szikrázik rajta.

Mert zúzhatja szél az erdőket,
Minket a vihar le nem törhet.
A ködökben is ragyogóbbra
Fényesedik a népünk sorsa.
És százszor ad az, aki elvesz,
Ami leomlik, mégis hegy lesz.
Az alkonyatból dús verőfény,
Forrás fakad a szikla csöndjén.
Kövön is pár maroknyi földből
Sudáran fenyő zöldje tör föl.

Az alkonyatot szeretem,
Amikor — szinte magától —
Fölizzik a hegy,
Akár a vulkán-ragyogástól
A régi kráterek.
És nő az árnyék — mind nagyobbra,
Akár létünk dimenziója.
S amit teszel vagy nem teszel meg,
Látszódik százezerszeresnek.

Hargitai alkonyat, mikor minden vérvörösre változik, és ebben a pirosságban ott lobog a lármafák tüze, ott van az áfonya gyümölcsének pirossága és zamata, felizzik a sorsunk, melyet vállalnunk kell, mely már nem kívülről szakad ránk, hanem a mienk, amelyben eggyé válik táj és ember.

Havasi gyopár

A hegyekből hozzak-e neked
Fehér álmat, havasi gyopárt?
A sziklák között nyílik rengeteg.

A messze ködben kéklő csúcsokon
Fehér álom-felhő száll tovább
És napsugár-csók remeg búcsúzón.

És tüzes, fehér bimbók bomlanak,
Szél hozza a mesék illatát
És illat-tornyok földre omlanak.

Az égig érő, villogó mesék
Közül hoztam havasi gyopárt,
Fönn, a csúcson voltam versemért.

És zuhogtak a bűvös lavinák
A papírra. Dübörgő sorok.
Verset hoztam. Havasi gyopárt.

Ábel

Innen indult útjára Ábel,
Hogy győztes hittel és merész
Szívével hágjon a sorsán fel;
Mint rétek közt fentebbre érsz.

Egy öleléssel innen itta
Szeme a táguló mezőket.
A szélbe fönt porlott a szikla,
De az ő lelke mind erősebb.

Hiába hinnéd: csak kopár hely,
Füvek és illatok rezegnek.
A szikla oldalán gyopárt lel
S harangvirágok színesednek.

Tamási Áron: Vitéz lélek

A szerelmet a szívedbe fogadtad:
Egy elsuhanó eszme lányalakját.
Könnyű testét örömmek, sóhajnak,
Hogy tebenned nőjön a szabadság.

Pillantások

Fogarasról messze látni,
Egészen a Hargitáig.
Hargitáról hogyha nézel,
Átallátsz egész Erdélyen.
Hegy élén a havasoknak
Pillantások találkoznak.

Székelykapuk (II)

Kapuállító székelyek. Készen van faragása.
Alsó része a földbe kerül, mint a gabona ősszel.
De íme, ebből virág fakad, amely magasba tör fel
Szélben hajló indákkal, akár a búza szára.
Nap és hold ragyog, emberléptékű horizont
Épp a fejed fölött, sugarát szórja szinte,
Mint a mester faragott, becéző tenyérrel,
Melybe véső, ásónyel egyformán fér el
Életet farag, egyetlen öleléssel,
Mert itt mindenki ezmester. Érteni kell az élet
Ezerféle hajlását, a hajladozó búzaszárat,
Fenyők hajlását fenn, a havasokban.
Törzsükből szekérszka, bölcső és koporsó készül.
Érteni kell a fát, szélben a pattogását,
Érteni, mit télen a tűzben mesél.
Érteni kerékforgását az évszakoknak,
Lányderekak hajladozását, melyből az élet fakad.
Mert évszám is került a kapufára: egybekelésük éve
S a felirat: ha jó szándékkal jössz, ide bátran térj be.

S új életekre nyílik az ajtó, ha kitárul.
Szekerek gördülnek át rajta, egy-egy csomó
Illatos széna hullik az útra, búza pereg
S ha patakon kelnek át a szekerek,
Fény-küllőjük a tovaftató vízen remeg.

Lovas székely leány

Köne Annácska

Az utat ahogy megteszi
Lovon, akár az ősei.

A hegyoldalon felrobog,
Hajlik, mint kalászsorok.

Szellőként szelíden léptet,
Szemlél távoli vidéket.

Fehér falut és templomot,
Melynek tornyán harang zokog.

Örömet hirdet, bánatot
És ő újra vágtaiba fog.

Röpül, akár a fergeteg,
Véle szállnak a fellegek.

S most megáll, fényes bronzszobor.
Az alkony tüze rája foly.

Táncol a székely

Székely Dénesnek

Táncol, táncol a székely.
Most búzát vet, most vihart lépik.
Árnyéka nő a villámfénnyel,
Ahogy völgyeken veti végig.
Táncol, táncol a székely.
Akár az örvény forгатagja.

Felszökken tiszta nevetéssel
Dobbant, akár a sors haragja.

Táncol, táncol a székely.
A fenyőágról hull a permet.
Visszhangosat kiált az égre
S a csillagok mind földre esnek.

Székelykapuk (III)

Alkonyatban pirosló kapuk.
Aki belép, éjszakába jut.
De te, székely, csillagot faragj,
Sorsod fölött hogy ragyogjanak.

Ősz (I)

Nyugatról sirül keletnek
Sodrása a fergetegnek.
Erdő csupa szellő-sóhaj,
Ég tele esővel, hóval.
Hogyha egyszer mind leesnek,
Mezőink majd színesednek.

Ősz (II)

A világot rozsda fogja be,
Vad zúgás lesz a patakok nyelve.
Ködbe fúl a nap ígérete —
Élhetünk-e belülről fényesedve?

Erdélyi nevek

Csudáló, Délhegy. Mint harang-nevek,
Kondulásuk szívemben remeg.

Mint ha vihar sóhajtása száll,
S harangzúgástól hangos a határ.

Veresbükk, Tisztás, Magos, Sikaszó
Jövőt jelent most a tiszta szó.

Libán, Cigánykő. Erdélyi nevek.
Órizd meg, hogy megőrizzenek.

Székelykapuk Orbán Balázs sírjánál

Kezdet, és vég, mely maga a kezdet.
Mert nincsen vég, csak újabb kezdeteknek
Kapuja, mely újabb kapukra táru,
És fény ragyog a kapuk során túl.

Ne kerítsd be a kertet!

Székelyudvarhely

Ne kerítsd be a kertet. Hadd nyíljon a hegyekre.
Lehulló lággyümölcsét szelíd óz szüretelje.
Ne zárd el az erdőtől, kerítését ne ácsold,
Borítsák el a földjét füvek és vadvirágok.
És amely dús tenyérrel a gyümölcsét kínálja,
Legyen pirosuló ágad az erdő almafája.

Bölöni Domokos

Felhágók a hiszemfára

Ma is nézem a hiszemfát és madarait, amíg bele nem vakulok. Nem jó, ha az ember effélékkel foglalkozik, magyarázta Girba Matyi bá a báméskodóknak. Ti is csak nézitek, nézitek, nem láttok semmit, aztán otthon arról meséltek, amit sosem láttatok.

Ezen áll és bukik az egész világ.

A népek arra lettek volna kíváncsiak, hogy például egyszer csak nagyot ugrik a menyét, elkapja a mókust azon a bozontos nagy fán, kiszívja az agyából a vért, aztán leereszti az élettelen testet az alant várakozóknak. Kevesen láttak menyétet, még kevesebben döglött mókust azokban az ánti időkben.

De manapság sem.

Hiába magyarázta Girba Matyi bá, hogy a menyét, az nem járkal fényes nappal, legfeljebb csirkék után koslat a baromfiak között, a népek nem hittek neki.

A népek sosem hiszik el, ami valóságos.

Azon a fán mindenféle állat és madár lakozott, a legtetején például egy igazi holló. Hajnalban keltünk, hogy halljuk, amikor elkezdi a nótát, de persze a homályos derengésben semmit sem láttunk belőle. Olyan erősen énekelt, hogy a vén suszter, Pityóka Zsiga felriadt álmából, és egy szál ingben-gatyában kijött a kuli-pintyó elé húgyozni, pedig rendszerint csak napfeljöttkor szokta. Egyébként mindegy volt, hogy minálunk ki és mikor jön a ház elé, mert a házak háttal állnak az útnak, a világnak, mindennek és mindenkinek.

Ha minálunk valaki eléfelé megy, akkor hátra.

Volt a fán talán cibetmacska is. Azért lett volna érdekes, mert senki sem tudott semmit sem a cibetmacskáról. Csak Girba Matyi bá, ő is annyit, hogy ellentétben a rendes macskával, ez nem eszi meg a házi csirkét, mert halra van beállítva. Hát minálunk a patak is rég, hogy kiszáradt, hal sosem volt benne, miért is élne cibetmacska a Girba Matyi bá öreg fáján.

Na, nem is élt, de szerettük volna, az biztos.

A galambok együtt lakoztak ott a házinyulakkal. Búgtak, burukkoltak, a nyulak meg pacsmagoltak szaporán, ahogy az a szokásukban áll. Aztán ha felhíztak, néha-néha lepottyant valami. Ha a galambtól jött, bennünket illetett, ha nyúl volt, akkor a Matyi bái.

Nem könnyű galambszart mosni. Hát még nyulat nyúzni.

Pedig majdnem olyan, mintha bárányt, magyarázta, csak ügyesen kell mozgatni kést és kezét, nehogy valamelyik felsértse a másikat, s egyik se a bőrt. A bőr meg a szőrme olyan, mint az ember körme. Nőttön nő és finomodik. De kerülhet alája mindenféle mocsok.

